

Fondul pentru Modernizare

O poartă deschisă pentru
gaze fosile în România

Autor

Raluca Petcu

Coordonator Campanie Gaz Fosil

Bankwatch Romania

raluca.petcu@bankwatch.org

Editori

Ioana Ciută

Michael FitzGerald

Mulțumiri speciale pentru Pippa Gallop și Gligor Radečić care au susținut redactarea și finalizarea acestui raport. Cunoștințele și atenția lor la detalii au fost de mare ajutor în a menține lucrarea pe drumul cel bun și a clarifica numeroase întrebări și informații ambigue.

Finanțat de Uniunea Europeană. Punctele de vedere și opiniile exprimate sunt însă numai ale autorului (autorilor) și nu reflectă în mod necesar cele ale Uniunii Europene sau ale CINEA. Nici Uniunea Europeană și nici autoritatea finanțatoare nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

Cuprins

Sumar.....	4
Introducere: Ce este Fondul pentru Modernizare?	6
Criteriile Fondului pentru Modernizare până la sfârșitul anului 2023	8
Criteriile Fondului pentru Modernizare pentru 2024-2030	10
Fondul pentru Modernizare în România	12
Studiu de caz: Centrala electrică CCGT Turceni	15
Studiu de caz: Conducta Tuzla-Podișor (Marea Neagră).....	18
Turceni și Tuzla-Podișor: S-ar putea întâmpla din nou?	19
Ce ar putea fi finanțat în loc de gaz.....	21
Concluzii	22
Anexa 1 - Metodologie de calcul pentru emisiile de gaze cu efect de seră generate de gazele fosile	24
Anexa 2 - Lista proiectelor din România finanțate prin Fondul pentru Modernizare până în decembrie 2023	25

Abrevieri

UE - Uniunea Europeană

CE - Comisia Europeană

CI - Comitetul pentru investiții

SM - Stat Membru

FM - Fondul pentru Modernizare

EU ETS - Sistemul de comercializare a certificatelor de emisii al Uniunii Europene

CCGT - turbină cu gaz cu ciclu combinat

BEI - Banca Europeană de Investiții

EIM - Evaluarea impactului asupra mediului

GES - gaz cu efect de seră

IPCC - Grupul interguvernamental de experți privind schimbările climatice

CCUS - Captarea, utilizarea și stocarea carbonului

ESM - evaluare strategică de mediu

Sumar

România este unul dintre cei mai mari beneficiari ai Fondului pentru Modernizare, un pachet de 57 de miliarde de euro creat pentru a sprijini transformarea energetică a țărilor UE cu venituri mai mici. În timp ce o mare parte a fondului a fost direcționată către infrastructura de energie regenerabilă, România este, de asemenea, statul membru cu cele mai multe alocări pentru gaze fosile.

Până în decembrie 2023, România a primit 521 de milioane de euro pentru investiții directe în proiecte de gaze. Fondul a sprijinit în mod direct și indirect un total de 3 000 MW de noi centrale electrice pe gaz - 1 300 MW în mod direct, iar restul prin intermediul unei conducte de gaz pentru alimentarea unei noi centrale. De asemenea, a finanțat gazoductul Tuzla-Podișor care sprijină extracția de gaze din Marea Neagră, estimată la 100 de miliarde de metri cubi pe durata de viață a exploatării. În cazul în care vor fi construite, aceste proiecte vor menține captiv sistemul energetic în dependența de gaze fosile și vor provoca un consum suplimentar de gaze, punând în pericol obiectivele de climă și energie ale României.

Proiect sprijinit direct	Suma aprobată (EUR)	Proiect sprijinit indirect	Capacitate
Centrala electrică pe gaz de la Ișalnița	253 125 302		850 MW
Centrala electrică pe gaz de la Turceni	167 504 815		475 MW
Conducta de transport de gaze Marea Neagră-Podișor	85 544 422	Exploatarea gazelor de la Neptun Deep 100 bcm	Conducta de 308,1 km, 12 bcm/an
Conducta de transport gaze Ghercești-Jitaru	8 038 348		90 km, 1,9 bcm/an
Conducta de transport a gazelor naturale pentru alimentarea Uzinei Mintia	6 826 947	Instalarea unei centrale electrice pe gaz de 1700 MW	56 km, 2,5 bcm/an
Total	521 039 834	1700 MW și o nouă exploatare de gaze de 8 miliarde de metri cubi/an	1325 MW, 454 km de conducte

În această analiză, prezentăm criteriile de accesare a Fondului pentru Modernizare și folosim exemplele a două proiecte de gaze din România - centrala electrică de la Turceni și gazoductul Tuzla-Podișor. Analiza arată că cerințele fondului de a asigura conformitatea proiectelor cu obiectivele pentru 2030 și neutralitatea emisiilor de dioxid de carbon nu au fost aplicate în mod riguros, parțial din cauza lipsei unor criterii de evaluare specifice.

Cazul de la Turceni este un exemplu frapant, deoarece se preconizează că va emite peste un milion de tone de CO₂ pe an până cel puțin în 2051, ceea ce va ține România dependentă de utilizarea combustibililor fosili la mai mult de un deceniu după ce sectorul energetic al UE trebuie să fie complet decarbonizat.

Verificările Băncii Europene de Investiții (BEI) au fost insuficiente în ceea ce privește alinierea proiectelor la legislația UE. În cazul centralei electrice pe gaz de la Turceni, finanțarea din Fondul pentru Modernizare a

fost aprobată înainte ca procedura de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) să fi fost efectuată. În cazul gazoductului Tuzla - Podișor, EIM nu a analizat emisiile generate de arderea gazului transportat prin gazoduct, în ciuda cerințelor legale de evaluare a impactului cumulativ, cu toate că proiectul are pretenții de reducere a emisiilor în sistemul energetic.

Chiar dacă criteriile de eligibilitate privind protecția mediului ale Fondului pentru Modernizare au fost îmbunătățite într-o oarecare măsură începând cu 2024, acestea permit în continuare sprijinirea proiectelor de gaze fosile. Deosebit de îngrijorătoare sunt investițiile realizate cu ajutorul cotelor transferate de la articolul 10c, în prezent învechit, care nu fac nici măcar obiectul Taxonomiei, oricum insuficiente, și nici nu sunt supuse unei evaluări de tipul „A nu dăuna semnificativ mediului”.

Având în vedere verificările incomplete și netransparente în cazul proiectelor anterioare și faptul că nu ar trebui să se mai construiască infrastructură nouă bazată pe gaze fosile dacă vrem să avem vreo șansă de a limita creșterea temperaturii globale cu 1,5° C, finanțarea UE, inclusiv Fondul pentru Modernizare, nu trebuie să accepte noi investiții în combustibili fosili, indiferent de eficiența pe care ar putea-o obține.

Introducere: Ce este Fondul pentru Modernizare?

Fondul pentru Modernizare al UE a fost creat pentru a sprijini tranziția către neutralitatea climatică a 10 (în prezent 13) țări UE cu venituri mai mici¹ prin finanțarea modernizării sistemelor energetice și a îmbunătățirii eficienței energetice. Fondul poate ajunge până la 57 de miliarde euro sub formă de granturi, la un preț al carbonului de 75 EUR/tCO₂, și funcționează până în 2030.²

Fondul a fost introdus prin versiunea din 2018 a Directivei privind sistemul european de comercializare a certificatelor de emisii (ETS) și este finanțat din veniturile obținute din licitarea cotelor de emisii comercializate de toți membrii UE între 2021 și 2030. În conformitate cu articolul 10 litera d) din Directiva ETS, fondul ar trebui să fie coerent cu „obiectivele cadrului de politici ale Uniunii privind clima și energia pentru 2030 și cu obiectivele pe termen lung exprimate în Acordul de la Paris”³, astfel încât proiectele ar trebui să sprijine obiectivul de reducere cu 55% a emisiilor de GES și obiectivul de neutralitate climatică pentru 2050.

Directiva ETS 2018 a acoperit perioada 2020-2030 și a fost modificată în 2023 pentru a acoperi perioada 2024-2030.

Fondul poate sprijini diverse scheme și proiecte, de la surse regenerabile, transport de energie electrică, eficiență energetică, până la energie nucleară și gaze fosile. Chiar dacă criteriile de eligibilitate au fost îmbunătățite recent, fondul permite în continuare proiecte de gaze fosile dacă sunt îndeplinite anumite condiții.

Fondul este gestionat de Comisie, de BEI și de Comitetul de investiții (CI). Comitetul de investiții este compus din reprezentanți ai statelor membre beneficiare, ai Comisiei și ai BEI și din trei reprezentanți ai statelor membre nebeneficiare. BEI evaluează dacă proiectele propuse sunt prioritare sau neprioritare, iar pentru acestea din urmă trebuie să efectueze o verificare prealabilă tehnică și financiară, inclusiv o evaluare a reducerii preconizate a emisiilor de GES. CI recomandă finanțarea pentru investițiile neprioritare, în timp ce Comisia Europeană ia decizia finală de finanțare privind toate investițiile.

De ce gazele fosile nu trebuie să fie susținute prin fonduri publice

Grupul interguvernamental de experți privind schimbările climatice (IPCC) spune clar: „Emisiile de CO₂ proiectate pentru infrastructura existentă de combustibili fosili, în lipsa unor reduceri suplimentare, ar depăși bugetul de carbon rămas pentru 1,5°C”.⁴ „Reducerea” se referă pe de o parte la închiderea infrastructurii și pe de altă parte la captarea dioxidului de carbon. Majoritatea tehnologiilor asociate cu eliminarea dioxidului de carbon sunt, în realitate, foarte costisitoare, consumatoare de energie și nu s-au

¹ Bulgaria, Cehia, Estonia, Croația, Letonia, Lituania, Letonia, Lituania, Ungaria, Polonia, România, Slovacia, Grecia, Slovenia, Portugalia.

² Comisia Europeană, [Fondul pentru Modernizare](#), accesat la 10 februarie 2024.

³ Parlamentul European și Consiliul, [Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului](#), *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 8 april 2018

⁴ IPCC, [Climate Change 2023: Synthesis Report. Contribution of Working Groups I, II and III to the Sixth Assessment Report of the Intergovernmental Panel on Climate Change](#), IPCC, 19, 2023

dovedit eficiente la scară largă. Acest lucru înseamnă că este necesar să se acorde prioritate reducerii radicale a emisiilor de CO₂ și că nu se mai poate construi infrastructură nouă de combustibili fosili.

Chiar și Agenția Internațională a Energiei (AIE), care a fost înființată la mijlocul anilor 1970 pentru a asigura accesul statelor membre ale OCDE la petrol, a confirmat, de asemenea, că nu ar trebui să mai fie dezvoltate noi câmpuri de petrol și gaze pentru a asigura neutralitatea climatică.⁵

Cercetări suplimentare bazate pe scenariile IPCC arată că, în cazul unor niveluri mai plauzibile de captare a carbonului, 99% din cărbune, 70% din petrol și 84% din gazele naturale trebuie să fie reduse până în 2050⁶. Și având în vedere că, în perioada februarie 2023 - ianuarie 2024, temperatura medie globală pe 12 luni a fost cu 1,52°C peste media preindustrială,⁷ reducerile vor trebui probabil să fie și mai mari și mai rapide.

În aceste condiții, nu ar trebui să mai vedem investiții noi în infrastructura de combustibili fosili. Finanțarea publică, inclusiv fondurile UE, trebuie să fie aliniată la obiectivele politice ale Uniunii și să sprijine numai proiectele care vor contribui la reducerea cu 55% a emisiilor de GES în 2030 și la neutralitatea climatică în 2050.

Consiliul consultativ științific european pentru schimbările climatice a susținut, de asemenea, această concluzie, îndemnând factorii de decizie din UE să elimine treptat subvențiile pentru combustibilii fosili. El a avertizat că politica UE nu este pe deplin aliniată la eliminarea treptată a combustibililor fosili, subliniind necesitatea unei reforme suplimentare a ETS.⁸

---

⁵ International Energy Agency, [Net Zero by 2050. A Roadmap for the Global Energy Sector](#), International Energy Agency, 11, mai 2021

⁶ Pippa Gallop, [Paris alignment: why there is no more space for European public money to finance fossil fuels](#), CEE Bankwatch Network, 5, decembrie 2023

⁷ Copernicus Climate Change Service, [Warmest January on record, 12-month average over 1.5°C above preindustrial](#), Copernicus Climate Change Service News, 9 februarie 2024.

⁸ European Scientific Advisory Board on Climate Change, [EU climate Advisory Board: focus on immediate implementation and continued action to achieve EU climate goals](#), European Scientific Advisory Board on Climate Change, 19 ianuarie 2024.

Criteriile Fondului pentru Modernizare până la sfârșitul anului 2023

Articolul 10d din Directiva ETS 2018, împreună cu regulamentul de punere în aplicare, au introdus norme și criterii pentru scheme și proiecte până în 2030,^{9,10} dar acestea au fost aplicabile până în 2023, când directiva a fost actualizată.

În conformitate cu articolul 10d, 70% din finanțare urma să fie dedicată următoarelor categorii (denumite și investiții prioritare în regulamentul de punere în aplicare):

- Producerea și utilizarea de energie electrică din surse regenerabile;
- Eficiența energetică (cu excepția celei legate de producția de energie pe bază de cărbune sau păcură);
- Eficiența energetică în transporturi, clădiri, agricultură și deșeuri;
- Stocarea energiei și modernizarea rețelelor de transport, inclusiv a rețelelor de încălzire urbană, a rețelelor electrice și a interconexiunilor;
- Finanțarea tranziției juste pentru oportunități de muncă, recalificarea și perfecționarea lucrătorilor.

În cazul în care o propunere de investiție nu se încadra în categoriile de mai sus, dar era conformă cu obiectivele climatice și energetice și putea demonstra scăderea emisiilor de GES, aceasta era considerată neprioritară, iar 70% din costurile eligibile puteau fi acoperite dacă erau îndeplinite toate celelalte condiții. BEI a elaborat un ghid pentru evaluarea proiectelor¹¹, ale cărui anexe oferă o listă de exemple de investiții care pot primi finanțare, inclusiv sisteme noi de termoficare, infrastructură de gaze, producție de energie electrică pe bază de gaze, energie nucleară și sisteme de încălzire regenerabile.

Evaluarea investițiilor

Pentru proiectele prioritare, statele membre trebuie să furnizeze informații¹² cu privire la:

- modul în care investiția va contribui la obiectivele-cadru privind clima și energia pentru 2030 ale statului membru și la obiectivele pe termen lung, astfel cum sunt exprimate în Acordul de la Paris;
- energia economisită preconizată în MWh;

⁹ Parlamentul European și Consiliul, [Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului](#), *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 8 aprilie 2018

¹⁰ Comisia Europeană, [Regulamentul de Punere în Aplicare \(UE\) 2020/1001](#) al Comisiei

Din 9 Iulie 2020 de stabilire a unor norme detaliate de aplicare a Directivei 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului în ceea ce privește funcționarea Fondului pentru modernizare care sprijină investițiile în vederea modernizării sistemelor energetice și a îmbunătățirii eficienței energetice a anumitor state membre, *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 10 iulie 2020

¹¹ n/a, [Assessment Guidance Document](#), *Modernisationfund.eu*, decembrie 2022.

¹² n/a, [Appendix 4: Investment proposal submission form for priority investments](#), *Modernisationfund.eu*, februarie 2021.

- emisiile de gaze cu efect de seră care urmează să fie economisite în tone CO2 echivalent;
- capacitatea suplimentară de energie regenerabilă instalată.

BEI trebuie să confirme dacă o investiție este considerată prioritară, iar Comisia Europeană emite o decizie de plată.

În cazul proiectelor neprioritare, statele membre trebuie să furnizeze informații despre¹³:

- modul în care investiția va contribui la obiectivele-cadru privind clima și energia pentru 2030 ale statului membru și la obiectivele pe termen lung, astfel cum sunt exprimate în Acordul de la Paris;
- o demonstrație detaliată a reducerilor de emisii de GES obținute prin investiții, calculate în conformitate cu cerințele de raportare ale inventarului național al GES;
- stadiul autorizării de mediu și impactul asupra mediului, inclusiv reducerile de emisii preconizate și măsurile de atenuare a emisiilor în aer, apă și deșeuri solide, conformitatea cu directiva SEA și EIA, precum și cu directivele privind păsările, habitatele și directiva-cadru privind apa.

Verificările realizate de BEI trebuie să includă reducerile de emisii preconizate. Pe baza acestora, Comitetul de investiții emite o recomandare de finanțare, votată prin consens, iar Comisia emite o decizie de plată.

Din păcate, propunerile de investiții prezentate de statul membru și evaluarea ulterioară a BEI cu privire la aceste propuneri de investiții nu sunt disponibile publicului. În plus, nici Directiva ETS 2018, nici regulamentul de punere în aplicare nu prevăd un obiectiv privind reducerea emisiilor de GES pe care propunerile de investiții trebuie să îl atingă pentru a se încadra. Faptul că nu a fost stabilită nicio limită privind numărul de scheme și proiecte de combustibili fosili care pot fi considerate investiții prioritare în contextul eficientizării energetice este și mai grav.

Așadar, combustibilii fosili, precum gazele și petrolul, pot fi finanțați atât ca investiții prioritare - prin măsuri de eficiență energetică -, cât și ca investiții neprioritare, unde doar plafonul general de finanțare de 30% și o reducere incertă a emisiilor par a fi limita. Potrivit CAN-Europe,¹⁴ până în martie 2023, 17% din totalul plăților Fondului pentru Modernizare au fost alocate schemelor și proiectelor pe gaz, în valoare de aproximativ 800 de milioane de euro.

---

¹³ n/a, [Appendix 5: Investment proposal submission form for non-priority investments](#), *Modernisationfund.eu*, februarie 2021.

¹⁴ Climate Action Network Europe, [Assessment of the Modernisation Fund two years into operation](#), *Climate Action Network Europe*, martie 2023.

Criteriile Fondului pentru Modernizare pentru 2024-2030

Noua directivă ETS a intrat în vigoare în ianuarie 2024. Aceasta a adăugat încă trei state membre beneficiare ale Fondului pentru Modernizare: Grecia, Portugalia și Slovenia, precum și o finanțare suplimentară pentru perioada 2024-2030.

De asemenea, a modificat criteriile pentru investițiile prioritare, cu următoarele categorii (cele noi sunt evidențiate cu bold):

- a) producerea și utilizarea de energie electrică din surse regenerabile, inclusiv **hidrogen din surse regenerabile**;
- b) **încălzire și răcire din surse regenerabile**;
- c) eficiența energetică, inclusiv în industrie, transporturi, clădiri, agricultură și deșeuri;
- d) stocarea energiei și modernizarea rețelelor energetice, inclusiv gestionarea cererii, conductele de încălzire urbană, rețelele de transport de energie electrică, infrastructura pentru mobilitatea cu emisii zero;
- e) sprijin pentru gospodăriile cu venituri mici, inclusiv în zonele rurale și izolate, pentru a combate sărăcia energetică și pentru modernizarea sistemelor de încălzire;
- f) o tranziție justă în regiunile dependente de carbon, pentru a sprijini angajarea, recalificarea și perfecționarea lucrătorilor, educația și înființarea de noi întreprinderi.

Cu toate acestea, din păcate, Directiva ETS modificată permite în continuare finanțarea gazelor fosile, deși au fost introduse unele condiții suplimentare. Directiva afirmă că va elimina „sprijinul pentru orice investiții legate de producția de energie pe bază de combustibili fosili”¹⁵, dar apoi adaugă câteva excepții:¹⁶

---

¹⁵ Parlamentul European și Consiliul, [Directiva 2003/87/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 13 octombrie 2003 de stabilire a unui sistem de comercializare a cotelor de emisie de gaze cu efect de seră și de modificare a Directivei 96/61/CE a Consiliului](#), *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, 5 iunie 2023

¹⁶ Explicația de mai jos au fost posibile cu ajutorul Martaei Anczewska, CAN-Europe

Sursa de finanțare	Cota prioritară	Cota neprioritară (70% din costuri sunt acoperite)
2% din certificatele 2021-2030 în temeiul articolului 10 alineatul (1) al treilea paragraf	80% Gazul este permis dacă certificatele sunt scoase la licitație înainte de sfârșitul anului 2028. Trebuie să fie îndeplinite criteriile suplimentare: investiția trebuie să fie considerată durabilă din punct de vedere ecologic în conformitate cu taxonomia UE ¹⁷ și să fie justificată din motive de asigurare a securității energetice. După părerea noastră, gazul poate fi sprijinit în cadrul investițiilor prioritare c) și d) de mai sus.	20% Gazul este permis pentru producția de energie, în cazul în care certificatele sunt scoase la licitație până la sfârșitul anului 2027 și pentru utilizările în aval, în cazul în care certificatele sunt scoase la licitație înainte de sfârșitul anului 2028. Trebuie să fie îndeplinite criteriile suplimentare: investiția trebuie să fie considerată durabilă din punct de vedere ecologic în conformitate cu taxonomia UE și să fie justificată din motive de asigurare a securității energetice.
2,5% suplimentar din certificatele din 2024-2030 în temeiul articolului 10 alineatul (1) al patrulea paragraf (aceiași stat membru ca și 2 % + Grecia, Portugalia, Slovenia).	90% Nu este permisă utilizarea gazelor	10% Nu este permisă generarea de energie din gaz, dar se pare că gazoductele sunt eligibile dacă sunt concepute pentru a fi în conformitate cu obiectivele 2030/2050 (ceea ce ar necesita conversia la gaze regenerabile)
Certificate transferate în temeiul articolului 10 d alineatul (4)	80% Infrastructura de gaz poate fi sprijinită în cadrul investițiilor prioritare c) și d)	20% Permite combustibilii fosili gazoși (fără condiții suplimentare)

Conform directivei ETS revizuite, pentru primele două categorii de finanțare, toate investițiile propuse trebuie să treacă printr-o evaluare de tipul „a nu dăuna semnificativ” (DNSH)¹⁸ începând cu 2025, deși procedura privind modul în care țările beneficiare vor demonstra respectarea principiului DNSH nu a fost încă stabilită. Investițiile din categoria 2% în sectorul gazelor trebuie să demonstreze alinierea la criteriile

¹⁷ Comisia Europeană, [Regulamentul Delegat \(UE\) 2021/2139 al Comisiei din 4 iunie 2021 de completare a Regulamentului \(UE\) 2020/852 al Parlamentului European și al Consiliului prin stabilirea criteriilor tehnice de examinare pentru a determina condițiile în care o activitate economică se califică drept activitate care contribuie în mod substanțial la atenuarea schimbărilor climatice sau la adaptarea la schimbările climatice și pentru a stabili dacă activitatea economică respectivă aduce prejudicii semnificative vreunui dintre celelalte obiective de mediu, Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, 9 decembrie 2021](#)

¹⁸ criteriile sunt stabilite prin Regulamentul delegat (UE) 2021/2139 al Comisiei.

taxonomiei, oricum insuficiente, și să fie „justificate în mod corespunzător din motive de asigurare a securității energetice”. Nu este clar cum va fi efectuată această evaluare a securității energetice. Pentru cota neprioritară, investițiile trebuie să demonstreze reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră. În cazul certificatelor transferate în temeiul articolului 10d alineatul (4), nu se aplică nici măcar regulamentul privind taxonomia și nici evaluarea DNSH, prin urmare, proiectele fosile au o ușă larg deschisă.

Fondul pentru Modernizare în România

Guvernul României a stabilit următoarele categorii de investiții¹⁹, sau așa-numitele Programe-cheie. Unele dintre acestea au un anumit grad de sprijin pentru combustibilii fosili și alte soluții false, care este puțin probabil să aibă o contribuție semnificativă la combaterea schimbărilor climatice.

1. Energie regenerabilă și stocare de energie - Construirea de noi centrale electrice regenerabile și de sisteme de încălzire și răcire și stocare de energie electrică;
2. Înlocuirea cărbunelui și echilibrarea rețelei - Construirea de centrale electrice cu turbine cu gaz cu ciclu combinat (CCGT), care pot fi adaptate pentru a funcționa cu hidrogen;
3. Modernizarea și construirea de noi infrastructuri energetice - rețele de transport și de distribuție a energiei electrice și a gazelor naturale, inclusiv rețele de gaze naturale capabile să primească hidrogen, instalații de stocare a gazelor naturale și o interconectare sporită a rețelei de transport a energiei electrice;
4. Producerea și utilizarea hidrogenului în aplicații industriale;
5. Cogenerare de înaltă eficiență și modernizarea rețelelor de încălzire;
6. Energie nucleară - unitățile U3 și U4 ale centralei nucleare de la Cernavodă, reactoare modulare mici și sprijin pentru Institutul de Cercetări Nucleare din Pitești;
7. Eficiența energetică în instalațiile industriale incluse în EU ETS - captarea, transportul, stocarea și utilizarea CO₂; modernizarea producției de oțel, ciment, petrol, gaze, energie și a altor instalații intens poluante;
8. Producția de biocombustibili.

+Alte programe-cheie propuse de Comitetul de supraveghere.

Documentul nu stabilește suma disponibilă pentru fiecare domeniu - acestea sunt stabilite ulterior prin intermediul schemelor de investiții aprobate de CE. Programele-cheie ar trebui revizuite pentru a se alinia la noul cadru al Fondului pentru Modernizare.

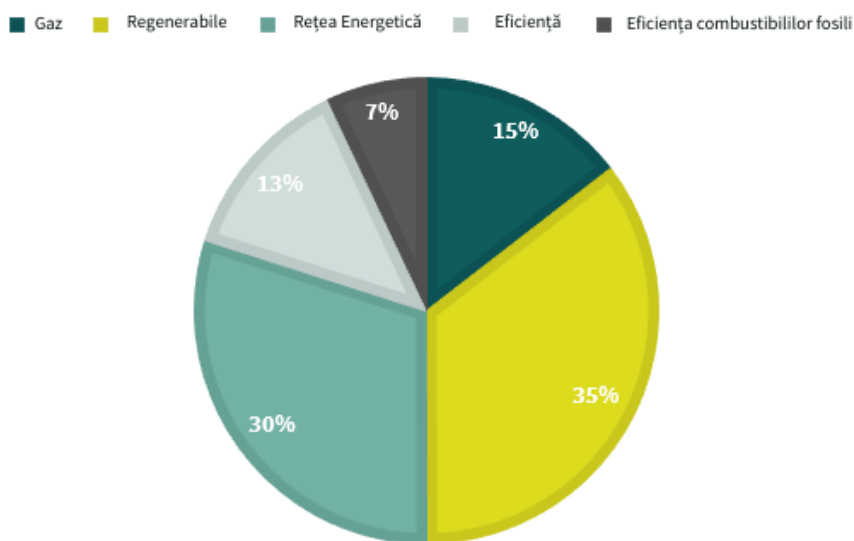
¹⁹ Guvernul României, [Ordonanța de Urgență a Guvernului 60/2022](#), *Monitorul Oficial nr. 459*, 9 mai 2022

Până în decembrie 2023, CE a aprobat finanțarea a 24 de proiecte și 8 scheme în România, dintre care 27 erau investiții prioritare și cinci neprioritare.²⁰

Aproximativ 78% din fonduri au fost direcționate către energia regenerabilă și modernizarea rețelelor, în timp ce 15% au fost acordate pentru gazele fosile, iar alte 7% au sprijinit indirect combustibilii fosili prin intermediul investițiilor în eficiența energetică în sistemele de încălzire.

Schemele și proiectele au valorat în total 3,3 miliarde de euro, dintre care aproape 2,8 miliarde de euro pentru proiecte de tranziție energetică, peste 500 de milioane de euro pentru infrastructura de gaze și 250 de milioane de euro sprijin indirect pentru combustibilii fosili.

Până în februarie 2024, nicio schemă și niciun proiect prezentat de România nu se adresează direct nevoilor gospodăriilor sau sprijinului pentru regiunile aflate în tranziție.

Plăți din Fondul pentru Modernizare în România iulie 2021- decembrie 2023

Pentru mai multe informații despre proiectele și schemele individuale, vă rugăm să consultați anexa 2.

Investiții prioritare

În ceea ce privește energia regenerabilă, România a obținut aprobare pentru opt proiecte fotovoltaice de aproximativ 700 MW la carierele de lignit închise ca parte a planului de restructurare al Complexului Energetic Oltenia. Aceste proiecte vor fi dezvoltate într-un consorțiu cu OMV Petrom, o companie de petrol și gaze, și au o valoare de 470 de milioane de euro. Celelalte investiții în energie regenerabilă sunt gestionate prin intermediul a patru scheme. În total, se preconizează că vor fi instalați 2964 MW de energie regenerabilă din Fondul pentru Modernizare, cu un sprijin de aproximativ 2,3 miliarde euro.

În sectorul rețelelor, până în decembrie 2023 au fost aprobate zece proiecte de linii de transport și o schemă pentru proiecte de distribuție. Până în prezent, suma totală rezervată de guvern pentru dezvoltarea

²⁰ Comisia Europeană, [Disbursement decisions](#), [Modernisationfund.eu](#), accesat 10 ianuarie 2024.

rețelelor în cadrul Fondului este de aproximativ 1,6 miliarde de euro. Dar nevoia de finanțare în acest domeniu este mai mare - potrivit Transelectrica, numai nevoile sale se ridică la 1,5 miliarde de euro.²¹ În sectorul distribuției, doar 100 de milioane de euro au fost disponibile la primul apel de proiecte, dar au fost depuse proiecte în valoare de 950 de milioane de euro. Ulterior, o altă plată de 500 de milioane de euro a fost acordată în decembrie 2023. Experții estimează că sectorul de distribuție are nevoie de investiții de 7 miliarde euro până în 2030.²²

România are, de asemenea, două scheme aprobate pentru eficiența energetică în domeniul încălzirii urbane. Primele plăți din Fond sunt de 250 de milioane de euro, dar valoarea totală a acestor scheme este de 590 de milioane de euro.²³ Acestea sprijină indirect utilizarea combustibililor fosili, deoarece majoritatea centralelor de termoficare urbană din România utilizează în prezent gaze fosile.

Investiții neprioritare

Toate finanțările neprioritare de până acum au fost acordate proiectelor de gaz, ce vor conduce la un consum mai mare de gaz și vor bloca România în dependența de combustibili fosili pentru mulți ani. Dintre toate statele membre beneficiare, România a primit cea mai mare sumă pentru gazele fosile, potrivit analizei Bankwatch. Comisia Europeană a aprobat cinci proiecte de gaze în România, în valoare de 521 de milioane de euro.

Au fost aprobate două centrale electrice pe gaz, Turceni și Ișalnița, cu o capacitate instalată totală de 1.325 MW, pentru o valoare totală de 420 de milioane de euro. Centrala pe gaz de 850 MW de la Ișalnița ar trebui să înlocuiască 630 MW de energie pe lignit, iar centrala pe gaz de 475 MW de la Turceni ar urma să înlocuiască 990 MW de capacitate pe cărbune.

De asemenea, trei conducte de transport de gaze au primit subvenții în valoare totală de 100 de milioane de euro până în decembrie 2023. Tuzla-Podișor este o conductă de 308 km care va conecta Marea Neagră la conducta BRUA (Bulgaria-România-Ungaria-Austria). De asemenea, se preconizează că va permite alimentarea cu gaze în trei centrale electrice pe gaz (Turceni, Ișalnița și Mintia).

Mai jos, oferim mai multe detalii despre două dintre aceste proiecte - centrala electrică de la Turceni și gazoductul Tuzla-Podișor - și discutăm de ce, în aceste cazuri, criteriile Fondului pentru modernizare sunt insuficiente pentru a asigura o reducere semnificativă a emisiilor de GES și contribuția proiectelor aprobate la obiectivele climatice.

Deși au fost aprobate în conformitate cu normele din 2018, posibilitatea finanțării unor proiecte similare există și în prezent, mai ales datorită fondurilor disponibile din certificatele transferate în temeiul articolului 10d alineatul (4), care nu necesită nici măcar respectarea criteriilor taxonomiei și a evaluării DNSH.

²¹ Transelectrica, [Planul de Dezvoltare a RET perioada 2022 - 2031](#), Transelectrica, 93, 2022.

²² n/a, [Distribuitorii de energie vor trebui să aloce 6-7 miliarde de euro pentru tranziția energetică](#), *Energynomics*, 27 septembrie 2023

²³ n/a [Ghidul solicitantului](#), *Ministerul Energiei*, 10 ianuarie 2024

Studiu de caz: Centrala electrică CCGT Turceni

Fografie: Mihai Stoica pentru Bankwatch Romania

Putere	475 MW 3 TWh/an producție estimată
Eficiență	59 la sută
Consum (gaze fosile)	80.000 metri cubi/h
Ore de funcționare	8.100 ore/an 200.000 h în total (25 de ani, până în 2051, aproximativ)
Amestec de hidrogen	Opțional, max. 15 la sută
Emisiile declarate la coș	0,335 tone CO ₂ / megawatt oră (MWh)
Anul de punere în funcțiune revendicat	2026
Finanțare	Fondul pentru Modernizare + fonduri proprii 167 milioane EUR + 168 milioane EUR (total 335 milioane EUR)

Unul dintre cele mai avansate dintre toate proiectele de gaze planificate în cadrul Fondului pentru Modernizare din România este înlocuirea centralei electrice pe cărbune de la Turceni cu noi unități pe bază de gaze fosile. Proiectul face parte din planul de restructurare a Complexului Energetic Oltenia, o companie energetică de stat a cărei producție de energie electrică provine în totalitate din lignit.

Aprobat de Comisia Europeană în ianuarie 2022,²⁴ planul are ca scop restabilirea viabilității financiare a companiei și, se presupune, și asigurarea „decarbonizării”. Proiectele planificate sunt 1325 MW în două centrale pe gaz CCGT și 725 MW de energie solară, toate finanțate din Fondul pentru Modernizare. Se

²⁴ Comisia Europeană, [Ajutor de stat: Comisia aprobă un ajutor de restructurare de până la aproximativ 2,7 miliarde EUR pentru societatea românească de energie electrică Complexul Energetic Oltenia SA](#), *Comisia Europeană Spațiul presei*, 26 ianuarie 2022

presupune că centralele pe gaz vor începe să funcționeze în 2026, deoarece majoritatea unităților pe cărbune vor fi închise până atunci.²⁵

Un aspect deosebit de îngrijorător este faptul că, atunci când proiectul Turceni a fost aprobat ca neprioritar în cadrul Fondului pentru Modernizare, în mai 2022²⁶, procesul de evaluare a impactului asupra mediului (EIM) nici măcar nu începuse. Acesta a început trei luni mai târziu, în august 2022, și abia în octombrie 2023, compania a primit Acordul de mediu.²⁷

Astfel de practici transmit autorităților naționale mesajul că procesul de evaluare a impactului asupra mediului este doar o formalitate și prejudiciază rezultatul procesului, întrucât finanțarea este deja aprobată. De asemenea, ele reprezintă un eșec în ceea ce privește verificările necesare, deoarece pot fi aprobate proiecte al căror proces de autorizare se dovedește ulterior a nu fi conform cu legislația națională și cu legislația UE. Afirmatia din recomandarea CI²⁸, conform căreia „România a confirmat în scris că investiția respectă orice alte cerințe aplicabile ale legislației naționale și ale Uniunii”, nu este îndeajuns.

Deși Fondul pentru Modernizare poate sprijini doar investițiile care sunt în concordanță cu „obiectivele cadrului de politici climatice și energetice ale Uniunii pentru 2030 și cu obiectivele pe termen lung exprimate în Acordul de la Paris”, pentru prima etapă de punere în aplicare, această prevedere fundamentală a fost slăbită de un criteriu care cere guvernelor doar să demonstreze reducerea emisiilor, fără a preciza cât de mare ar trebui să fie reducerea pentru a se califica.

În recomandarea de investiție²⁹ se precizează că „România a demonstrat că investiția respectă cerințele prevăzute la articolul 10d alineatul (1) din Directiva ETS”, însă datele prezentate de România cu privire la acest proiect nu sunt publice. Recomandarea susține că proiectul va reduce emisiile de CO₂ cu 1,67 milioane de tone/an, dar fără a oferi informații despre metodologia utilizată. Cu toate acestea, acordul de mediu al proiectului menționează o reducere a emisiilor de CO₂ cu 41% față de actuala centrală pe cărbune, adică până la 1,4 milioane de tone/an, deci mai mică decât cea așteptată de BEI și foarte departe de reducerile globale necesare până în 2050. Acest proiect va emite în continuare gaze cu efect de seră, de aproximativ un milion de tone de CO₂/an, fiind estimate doar emisiile directe la coș.

Raportul EIM nu realizează nicio evaluare a emisiilor pe durata ciclului de viață și pe lanțul de aprovizionare, iar evaluarea emisiilor fugitive de metan este omisă. Metanul, unul dintre principalii componenți ai gazelor fosile, este responsabil pentru aproximativ 30% din creșterea temperaturilor globale de la revoluția industrială încoace,³⁰ fiind de 84 de ori mai puternic în colectarea căldurii decât dioxidul de carbon pe o perioadă de 20 de ani. Instalațiile de gaze fosile prezintă scurgeri de metan, în special cele legate de

²⁵ Complexul Energetic Oltenia, [Planul de restructurare revizuit al Complexului Energetic Oltenia 2021- 2026 cu perspectiva 2030](#), Complexul Energetic Oltenia, 2023.

²⁶ Comisia Europeană, [Annex to the Commission decision on disbursement of revenues of the Modernisation Fund under Directive 2003/87/EC of the European Parliament and of the Council](#), Modernisationfund.eu, 23 mai 2022.

²⁷ Agenția pentru Protecția Mediului Gorj, [Acordul de mediu nr. 12 din 12.10.2023](#)

²⁸ Comitetul de Investiții la Fondului pentru Modernizare, [IC Recommendation on Non-Priority Proposal MF 2022-1 RO-1-002 “Construction of a Natural Gas-Fired Combined Cycle Power Unit of approx. 475 MW at Turceni”](#), Modernisationfund.eu, 7 aprilie 2022.

²⁹ Comitetul de Investiții la Fondului pentru Modernizare, [IC Recommendation on Non-Priority Proposal MF 2022-1 RO-1-002 “Construction of a Natural Gas-Fired Combined Cycle Power Unit of approx. 475 MW at Turceni”](#), Modernisationfund.eu, 7 aprilie 2022.

³⁰ International Energy Agency, [Global Methane Tracker 2022](#), International Energy Agency, februarie 2022.

extracția și transportul gazului. Cercetări recente³¹ arată că și o scurgere de două procente de metan din totalul gazului produs poate face ca gazele fosile să fie egale cu cărbunele în ceea ce privește emisiile globale de GES.

Centrala pe gaz de la Turceni va provoca și mai mult dependență de combustibili fosili. Aceasta va fi în funcțiune timp de cel puțin 25 de ani, până în 2051, la mai mult de un deceniu după ce energia electrică din UE ar trebui să fie net zero.³² Centrala electrică de la Turceni va crește consumul național de gaze naturale cu aproximativ 0,65 miliarde de metri cubi, față de nivelul național din 2022 de aproximativ 10 miliarde de metri cubi.³³ România intenționează să își crească semnificativ consumul de gaze, în contradicție cu Legea UE privind clima și cu pachetul REPowerEU.³⁴

Criteriile Fondului pentru Modernizare nu impun ca acest proiect să asigure o tranziție către energie regenerabilă sau hidrogen regenerabil, deoarece nici măcar taxonomia nu se aplica înainte de 2024. Documentele EIM ale proiectului menționează opțiunea de a utiliza 15% hidrogen amestecat cu gaz fosil, dar nu există planuri concrete.

Chiar dacă ar folosi hidrogen produs din energie regenerabilă, aceasta ar fi o modalitate extrem de costisitoare și ineficientă de a genera electricitate. Pentru a produce hidrogen regenerabil, este nevoie de o cantitate uriașă de surse regenerabile suplimentare care lipsesc în prezent. Se pot înregistra pierderi de energie până la 60% în procesul de conversie care constă în producerea hidrogenului prin electroliză, stocarea hidrogenului și apoi conversia acestuia în energie electrică prin utilizarea centralelor electrice pe bază de gaz³⁵.

În general, proiectul Turceni reprezintă o utilizare contraproductivă a banilor publici. Informațiile disponibile în mod public nu confirmă compatibilitatea sa cu obiectivele de decarbonizare, așa cum prevăd normele Fondului pentru modernizare. Mai degrabă, chiar și evaluarea insuficientă a emisiilor de gaze cu efect de seră din cadrul EIM demonstrează că proiectul va continua să emită gaze cu efect de seră chiar și după 2050.

³¹ Deborah Gordon et al, [Evaluating net life-cycle greenhouse gas emissions intensities from gas and coal at varying methane leakage rates](#), *Environmental Research Letters*, Volume 18, Number 8, 17 iulie 2023.

³² Producția de energie electrică va trebui să ajungă la emisii nete zero la nivel mondial în 2040 și chiar mai devreme în țările dezvoltate; a se vedea International Energy Agency, [Net Zero by 2050](#), *International Energy Agency*, 20, octombrie 2021.

³³ Eurostat, [Supply, transformation and consumption of gas](#), *Eurostat*, accesat la 15 februarie 2024.

³⁴ Pentru mai multe detalii, a se vedea Rheanna Johnston et al., [Are we on track? Repowering towards EU gas demand reduction](#), *E3G*, octombrie 2022.

³⁵ European Union Agency for the Cooperation of Energy Regulators, [Transporting Pure Hydrogen by Repurposing Existing Gas Infrastructure: Overview of existing studies and reflections on the conditions for repurposing](#), *ACER*, 16 iulie 2021.

Studiu de caz: Conducta Tuzla-Podișor (Marea Neagră)

Conducta Tuzla-Podișor, de 308 km, face parte din cea de-a doua fază de dezvoltare a BRUA, un interconector de gaze între Bulgaria-România-Ungaria-Austria. Conducta Tuzla-Podișor a fost aprobată ca proiect de interes comun (PIC) al UE în cea de-a cincea listă PIC, dar nu a accesat încă nicio finanțare din partea Mecanismului pentru interconectarea Europei. Cu toate acestea, a primit un împrumut de 150 de milioane euro de la Banca Europeană de Investiții în 2018.³⁶ În mai 2023, proiectul a primit o altă finanțare de 80 de milioane euro din Fondul pentru Modernizare, iar în iunie 2023, promotorul proiectului, operatorul sistemului național de transport de gaze - Transgaz, a anunțat începerea lucrărilor de construcție.

Acest proiect a primit acordul de mediu în 2018, care susține că nu există impact negativ semnificativ asupra mediului.

Cu toate acestea, acordul nu menționează niciun impact asupra schimbărilor climatice legat de emisii, afirmând că funcționarea proiectului nu va produce emisii de gaze cu efect de seră. Autorii raportului de mediu au considerat că emisiile rezultate din arderea gazului transportat de conductă sunt emisii indirecte și nu le-au luat în calcul - ca și cum o conductă de gaz ar avea alt scop decât transportul gazului pentru a fi ars. De asemenea, au fost ignorate și scurgerile de emisii de metan. Cu toate acestea, în conformitate cu Directiva EIA, trebuie evaluat impactul cumulativ al proiectelor și, având în vedere că emisiile din ardere sunt cele mai semnificative efecte ale proiectelor de conducte, este inexplicabilă omiterea lor.

În recomandarea de investiție a CI³⁷ se afirmă că proiectul ar trebui să permită o reducere a emisiilor de GES prin înlocuirea cărbunelui cu gazul, dar nu există nicio evaluare publică care să dovedească acest lucru și nu sunt furnizate cifre. După cum s-a explicat în studiul de caz anterior, în multe cazuri, gazele fosile sunt la fel de nocive pentru climă precum cărbunele, odată ce sunt luate în considerare emisiile fugitive, și chiar și atunci când nu este cazul, reducerile de emisii sunt insuficiente pentru a contribui la decarbonizare.

În acest caz, nici măcar nu este clar că tot gazul transportat de conductă ar înlocui cărbunele, deoarece aproximativ jumătate din el ar putea fi utilizat pentru alte scopuri, care pot include satisfacerea unei cereri complet noi. În recomandarea de investiție se precizează că gazoductul va asigura gaze pentru trei centrale electrice pe bază de gaze fosile care le vor înlocui pe cele pe cărbune, cu o capacitate totală de 3000 MW.³⁸ Pentru centrala electrică Mintia de 1700 MW, investitorii au solicitat o conductă de 2 miliarde de metri cubi pentru a fi conectată la rețea. Pentru centralele CCGT Turceni și Ișalnița, cu o capacitate totală de 1325 MW, estimăm că va fi nevoie de aproximativ 1,8 miliarde de metri cubi.³⁹ Prin urmare, aproximativ jumătate din gazul transportat prin gazoduct va fi consumat de noile centrale electrice, în ciuda afirmației din recomandarea de investiție conform căreia „capacitatea de transport de gaz (...) corespunde cantității de gaz care poate fi estimată în mod rezonabil pentru a înlocui producția de energie electrică pe bază de cărbune”. Nu este clar cum va fi utilizată cealaltă jumătate din gazul transportat, deoarece informațiile

³⁶ Banca Europeană de Investiții, [Black Sea Gas Connection](#), *EIB Projects to be Financed*, 19 octombrie 2018

³⁷ Comitetul de investiții al Fondului pentru Modernizare, [IC Recommendation on Non-Priority Proposal MF 2023-1 RO 1-001 - Gas Transmission Pipeline Black Sea-Podisor](#), *Modernisationfund.eu*, 30 martie 2023.

³⁸ Turceni - 475 MW, Ișalnița - 850, Mintia - 1700 MW

³⁹ pentru Turceni de 475 MW = 0,65 miliarde de metri cubi/an (a se vedea capitolul anterior) + Ișalnița, estimată la 850 MW, deci aproximativ dublu = 1,2 miliarde de metri cubi/an. Total = 1,8 miliarde de metri cubi pe an

publice în acest sens sunt puține și speculative, lăsând loc pentru și mai multe investiții în gaze fosile care ar duce România și mai departe de obiectivele climatice.

Ceea ce face Tuzla-Podișor este să permită direct exploatarea gazelor offshore din Neptun Deep, care se așteaptă la 8 miliarde de metri cubi⁴⁰ pe an și care este planificată să fie operațională în 2027. Aceste planuri au un impact uriaș asupra politicii energetice. Planurile de dezvoltare ale Transgaz⁴¹ prevăd o creștere a consumului de gaze cu 66% începând cu 2027 (de la 10 mld. mc în 2022 la 20 mld. mc).

În urma arderii, gazul transportat prin această conductă ar genera anual aproximativ 15 milioane de tone de emisii de CO₂, conform calculelor noastre (pentru detalii, a se vedea anexa I), fără a lua în considerare emisiile fugitive. Prin urmare, nu este credibil că acest proiect va sprijini decarbonizarea. Deși se preconizează că va funcționa timp de numai 10 ani la niveluri de producție de platou,⁴² sunt 10 ani pe care nu îi avem. După cum s-a explicat mai sus, IPCC a arătat clar că emisiile provenite de la exploatarea existentă de combustibili fosili ne vor duce deja la peste 1,5°C.

Recomandarea de investiție mai susține că proiectul creează „condiții pentru a transporta amestecul de gaze naturale și hidrogen pentru a reduce emisiile de gaze cu efect de seră”, dar, având în vedere că, din motive tehnice, doar aproximativ 20% din hidrogen poate fi amestecat cu gazele fosile, acest lucru este în mare măsură irelevant și este pur teoretic în absența hidrogenului regenerabil disponibil. Nu există niciun plan concret pentru a face acest gazoduct potrivit pentru 100% hidrogen.

Având în vedere lipsa unor dovezi convingătoare privind reducerea emisiilor și compatibilitatea cu neutralitatea emisiilor de GES, acest proiect nu ar fi trebuit să fie finanțat niciodată în cadrul Fondului pentru Modernizare, nici măcar în conformitate cu normele anterioare.

Turceni și Tuzla-Podișor: S-ar putea întâmpla din nou?

Deși Directiva ETS prevede că proiectele finanțate din Fondul pentru Modernizare trebuie să fie compatibile cu obiectivele UE pentru 2030 și cu angajamentele asumate în cadrul Acordului de la Paris, adică să fie neutre din punct de vedere al emisiilor de dioxid de carbon, din cauza unor criterii operaționale de mediu slabe, aceste proiecte au fost finanțate în ciuda incompatibilității evidente cu decarbonizarea.

Centrala electrică de la Turceni este planificată să funcționeze cel puțin până în 2051 și nu prevede o tranziție la energie regenerabilă, astfel încât nu se încadrează în limitele neutralității climatice. Cealaltă investiție analizată - conducta Tuzla-Podișor - se bazează pe un acord de mediu care nici măcar nu admite că arderea gazului va avea ca rezultat emisii de GES. BEI a fost de acord că gazoductul ar contribui la reducerea globală a emisiilor, bazându-se pe posibilitatea ca tot gazul transportat să înlocuiască infrastructura pe cărbune, ceea ce este eronat, după cum s-a explicat mai sus.

---

⁴⁰ OMV Petrom, [OMV Petrom și Romgaz anunță decizia de a dezvolta Neptun Deep, cel mai mare proiect de gaze naturale din zona românească a Mării Negre](#), OMV Petrom, 21 iunie 2023

⁴¹ Transgaz, [Planul de dezvoltare a sistemului național de transport gaze naturale 2022-2031](#), Transgaz, 2022.

⁴² OMV Petrom, [OMV Petrom și Romgaz anunță decizia de a dezvolta Neptun Deep, cel mai mare proiect de gaze naturale din zona românească a Mării Negre](#), OMV Petrom, 21 iunie 2023

Noul cadru al Fondului pentru Modernizare a urmărit să limiteze astfel de investiții, utilizând criteriile din taxonomie și evaluarea DNSH. Cu toate acestea, încă din anul 2022, criteriile taxonomiei fac obiectul unor contestații juridice tocmai din cauza includerii gazului și a lipsei de justificare științifică pentru acest lucru.

Conform taxonomiei, cota de 2% a Fondului va permite în continuare investiții în centrale electrice pe bază de gaz, în cazul în care promotorii proiectelor pot dovedi că emisiile directe de gaze cu efect de seră sunt mai mici de 270 g CO₂/kWh sau au o limită anuală de emisii de 550 g CO₂e/kWh al instalației pe o perioadă de 20 de ani, ceea ce nu este greu de atins pentru gaz. Cu toate acestea, ei trebuie să asigure și o tranziție la gaze cu emisii reduse de dioxid de carbon sau la gaze regenerabile până în 2035 și să dovedească faptul că nu există nicio alternativă disponibilă la investiție, inclusiv prin efectuarea unei evaluări consultate public. În cazul conductelor, numai investițiile care permit trecerea la gaze regenerabile sunt permise în cadrul cotei de 2%. Dar, dacă nu se aplică în mod corespunzător criteriile de aliniere la Acordul de la Paris, partea de 2,5% din Fond poate permite investiții în conducte de gaze în cadrul cotei neprioritare.

Cu toate acestea, investițiile asimilate certificatelor transferate în temeiul articolului 10d alineatul (4) nu trebuie să respecte aceste criterii și pot include în continuare orice infrastructură de gaze, indiferent de domeniul de aplicare, dacă criteriul de aliniere la Acordul de la Paris nu este bine aplicat. Certificatele transferate reprezintă aproape jumătate din finanțarea disponibilă în cadrul Fondului pentru Modernizare, ceea ce face ca acestea să fie o sursă semnificativă pentru gazificare în țările care au acces la aceste certificate, inclusiv în România.

Prin urmare, dacă nu se îmbunătățește semnificativ verificarea de către BEI a conformității proiectelor din cadrul Fondului pentru Modernizare cu obiectivele de decarbonizare ale UE, proiecte similare ar putea fi în continuare finanțate.

Criteriul DNSH poate oferi un nivel suplimentar de garanții începând cu 2025, dacă este bine aplicat, ceea ce ar putea contribui la prevenirea finanțării unor proiecte precum Tuzla-Podișor. Este probabil ca proiectul să nu fi putut trece de o evaluare DNSH deoarece traversează mai multe situri Natura 2000 și a primit o derogare de la legislația națională privind zonele naturale protejate.⁴³ Cu toate acestea, aceeași problemă ca cea de mai sus se aplică în cazul proiectelor finanțate sub certificatele transferate în temeiul articolului 10d alineatul (4), care nu trebuie să fie supuse unei astfel de evaluări.

Conform estimărilor Comisiei,⁴⁴ România deține încă aproximativ 200 de milioane de certificate de emisii, echivalentul a 14-15 miliarde de euro, din care 143 de milioane de certificate sunt transferuri în temeiul articolului 10d alineatul (4). Prin urmare, chiar și în viitor, ar putea finanța proiecte de gaze fosile care nu îndeplinesc nici măcar criteriile de taxonomie sau de evitare a daunelor semnificative de mediu.

⁴³ Laura Nazare, [Capturarea statului: studiu de caz în domeniul exploatării și transportului gazelor naturale](#), *Bankwatch România*, octombrie 2019

⁴⁴ Comisia Europeană, [Modernisation Fund](#), *Comisia Europeană*, accesat 12 decembrie 2023.

Ce ar putea fi finanțat în loc de gaz

Actuala direcție energetică a Guvernului României va crește drastic consumul de gaze în România până în 2030. De asemenea, conform modelului din Strategia pe termen lung a României, după 2035, se intenționează ca toate centralele electrice pe gaz să fie trecute pe hidrogen regenerabil. Dar, în loc să continue să gazifice producția de energie electrică la prețuri masive, factorii de decizie și companiile din România ar trebui să profite de potențialul regenerabil.

În regiunea Oltenia, unde va fi construită centrala de la Turceni, soarele strălucește peste 2.000 de ore/an, iar potențialul de energie solară este de aproximativ 1.300 kWh/m² pe an. În comparație, sudul Spaniei, care este cunoscut ca un loc excelent pentru dezvoltări solare, are o producție de energie solară de 1.700 kWh/m² pe an⁴⁵. Un studiu comandat de Greenpeace în această regiune⁴⁶ arată că există un potențial tehnic de 33 GW pentru energia solară. Numai în zona Turceni există un potențial solar de 2,2 GW. Cu toate acestea, energia regenerabilă nu a fost luată în considerare de CE Oltenia ca opțiune principală pentru a înlocui capacitatea de cărbune. Operatorul acestei centrale are în plan doar 700 MW de capacitate instalată în panouri fotovoltaice, finanțată din Fondul pentru Modernizare. Dintre aceștia, doar 112 MW sunt planificați în zona Turceni, pe depozitele de zgură și cenușă.⁴⁷ Nu sunt planificate proiecte pe minele de cărbune închise de la Lupoiaia, Roșița sau Jilț, care alimentează centrala de la Turceni. CE Oltenia putea să investească mai mult în energie regenerabilă și în soluții de stocare, dar a ales în schimb gazul, cu aprobarea Comisiei Europene.

Acest fond major ar trebui să abordeze cele mai critice probleme și să completeze piesele lipsă din puzzle-ul sistemului energetic românesc. Printre acestea se numără următoarele, care sunt toate extrem de necesare:

- Rețelele reprezintă o problemă majoră, iar proiectele de energie regenerabilă sunt întârziate din cauza capacității reduse de transport și distribuție și a digitalizării. Chiar dacă Fondul a furnizat deja 1,6 miliarde euro pentru rețele, este nevoie de mult mai mult pentru a realiza electrificarea economiei.
- Stocarea energiei - România a propus doar 100 MW până în 2030 prin PNRR, nu există nicio altă sursă de finanțare disponibilă pentru stocare. Acest lucru este esențial pentru echilibrarea rețelelor într-un scenariu în care gazele naturale nu joacă un rol important.
- Eficiența energetică a clădirilor - doar 6% din clădirile din România au fost renovate până în 2020,⁴⁸ și, deși se alocă deja fonduri considerabile în acest sens până în 2027 prin intermediul PNRR și al programelor operaționale (aproximativ 2 miliarde euro), este nevoie de mai mult.
- Proiecte-pilot pentru încălzire urbană de generație nouă, regenerabilă - utilizarea pompelor de căldură industriale, a energiei geotermale, a căldurii reziduale industriale, a centrelor de date și a

⁴⁵ The World Bank Group, [Global Solar Atlas](https://www.worldbank.org/en/energy/globalsolaratlas), globalsolaratlas.info, accesat 20 octombrie 2023.

⁴⁶ Mihnea Cătuți et al., [The sustainable transition of Gorj County](#), *Greenpeace Romania, Energy Policy Group*, septembrie 2021.

⁴⁷ Complexul Energetic Oltenia, [Planul de restructurare revizuit al Complexului Energetic Oltenia 2021- 2026 cu perspectiva 2030](#), *Complexul Energetic Oltenia*, 2023.

⁴⁸ Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Administrației, [Strategia națională de renovare pe termen lung](#), *MDLPA.ro*, 17 iulie 2020.

altor surse de căldură existente care pot fi captate. În prezent, în România nu există un astfel de proiect.

- Sprijinirea gospodăriilor pentru a decarboniza producția de energie termică și a reduce cererea de gaze. Deoarece centralele termice pe gaz vor fi interzise din 2040, țările⁴⁹ trebuie să se pregătească pentru acest lucru și să sprijine financiar cetățenii. În prezent, în România nu există niciun program care să sprijine pompele de căldură, de exemplu. Programul pentru acoperișurile solare s-a bucurat de un succes uriaș, ajungând la o capacitate instalată de 1.500 MW de la 100.000 de prosumatori.⁵⁰ Este evident că cetățenii sunt deschiși la tehnologiile regenerabile și sunt, de asemenea, potențiali clienți pentru pompele de căldură.
- Crearea de comunități energetice și producția descentralizată (a se vedea punctul anterior).
- Proiecte pentru hidrogen regenerabil în sectoare greu de decarbonizat, cum ar fi industria chimică, oțelul, cimentul, transportul de mărfuri grele, în urma recenteii strategii privind hidrogenul.
- Electrificarea în sectoarele industriale - proiecte pilot demonstrative.
- Combaterea sărăciei energetice prin soluții regenerabile și eficiență energetică. Cele mai recente date arată că peste 30% dintre români plătesc mai mult de 10% din venitul lor pentru energie, dintre care 75% se află în zonele rurale.⁵¹ Unele dintre măsurile sugerate mai sus sunt relevante, dar trebuie ajustate pentru a veni în sprijinul acestor gospodării vulnerabile.

Concluzii

Fondul pentru Modernizare este principalul mijloc de finanțare a proiectelor de gaze fosile din România, contrar scopului declarat al Fondului de a sprijini atingerea neutralității climatice în statele membre cu venituri mai mici. România a acordat deja 22% din venituri pentru proiecte de gaze, aproximativ 750 de milioane de euro, și probabil că nu se va opri aici, deoarece noua directivă ETS a păstrat o ușă deschisă pentru astfel de investiții.

Din cauza unor criterii de finanțare slabe, care nu asigură o aliniere reală la obiectivele climatice și energetice ale UE, Comitetul de investiții a aprobat proiecte incompatibile cu neutralitatea emisiilor de dioxid de carbon. În cazul Tuzla-Podișor, emisiile rezultate din arderea gazului transportat prin gazoduct nici măcar nu au fost incluse în Acordul de mediu, în timp ce centrala electrică de la Turceni va emite peste un milion de tone CO₂ anual până cel puțin în 2051, iar scurgerile de metan nu au fost luate în considerare în evaluarea de mediu.

Promotorii de proiecte afirmă adesea că infrastructura lor este pregătită pentru hidrogen, dar sunt doar pretexte folosite pentru că altfel proiectele nu vor fi acceptate. Chiar dacă se va folosi hidrogen din surse

⁴⁹ Ajit Niranjana, [EU agrees deal to cut emissions from homes and buildings](#), *The Guardian*, 8 decembrie 2023

⁵⁰ Mihai Nicuț, [În 2023 au apărut în România capacități energetice noi de 624 MW, de zece ori mai mult decât în 2022, plus cei 1.500 MW de la prosumatori. Burduja: "Bilanțul pe 2024 va fi și mai bun"](#), *Economica.net*, 17 ianuarie 2024.

⁵¹ Observatorul român pentru sărăcie energetică, [ORSE: Sărăcia energetică afectează jumătate dintre gospodăriile din România, saracie-energetica.ro](#), 9 noiembrie 2023.

regenerabile - ceea ce nu este clar când se va întâmpla, având în vedere volumele mici produse în prezent, tranziția de la gaz la hidrogen va fi costisitoare, lentă și ineficientă, necesitând numeroase investiții mari de-a lungul lanțului. Este foarte probabil ca această infrastructură să continue pur și simplu să transporte și să ardă gaze fosile în următoarele decenii. Pentru majoritatea scopurilor, inclusiv pentru producerea de energie electrică și pentru încălzire/răcire, utilizarea directă a energiei electrice regenerabile este mult mai eficientă.

Versiunea actuală a Fondului pentru Modernizare, începând din 2024, are criteriile de finanțare mai stricte, în comparație cu etapa anterioară a EU ETS, dar poate permite în continuare investiția a miliarde de euro în infrastructura de gaze fosile, inclusiv în încălzire urbană, conducte de gaz și chiar în producția de energie, dacă nu se aplică în mod corespunzător criteriul de aliniere la Acordul de la Paris. Acesta este în special cazul proiectelor finanțate din transferuri în temeiul articolului 10d alineatul (4), care nici măcar nu trebuie să aplice criteriile taxonomiei sau să fie supuse unei evaluări DNSH.

În același timp, noua politică permite acordarea unui sprijin mai mare pentru încălzirea din surse regenerabile și pentru gospodăria. Statele membre ar trebui să se concentreze pe acestea în locul proiectelor de combustibili fosili, să profite de fondurile uriașe disponibile și să găsească modalități de decarbonizare a acestui sector, sprijinind în același timp implementarea pe scară largă a formelor durabile de energie regenerabilă și a infrastructurii necesare, cum ar fi rețelele inteligente, stocarea și gestionarea cererii.

Recomandări pentru Comisia Europeană și BEI

Finanțarea UE, inclusiv Fondul pentru Modernizare, nu trebuie să permită continuarea investițiilor în combustibilii fosili, indiferent de eficiența pe care o pot obține. De asemenea, UE trebuie să fie selectivă în ceea ce privește hidrogenul, limitând orice sprijin public la hidrogenul regenerabil produs cu ajutorul energiei suplimentare care să răspundă la nevoile sectoarelor greu de decarbonizat, nu pentru încălzire/răcire, electricitate sau pentru transportul public local.

Deși cadrul Fondului pentru Modernizare pentru perioada de până în 2030 a fost stabilit, Comisia trebuie să se asigure în continuare că evaluarea DNSH este aplicată în mod robust, inclusiv prin evaluări aprofundate efectuate de experți independenți, care au trecut prin etapa consultărilor publice.

De asemenea, BEI ar trebui să își îmbunătățească substanțial aplicarea cerinței prevăzute la articolul 10d pentru a se asigura că investițiile sunt cu adevărat alinierte la obiectivele UE pentru 2030 și la obiectivele de la Paris. Norme operaționale mai detaliate cu privire la modul în care se va realiza acest lucru în cazul investițiilor prevăzute la articolul 10d alineatul (4) ar putea fi utile, având în vedere că acestea nici măcar nu trebuie să aplice normele privind taxonomia sau criteriile DNSH.

BEI ar trebui, de asemenea, să sporească transparența prin publicarea propunerilor de investiții prezentate de statele membre și a documentelor aferente și ar trebui să evite să facă referire la scenarii teoretice de utilizare a hidrogenului din surse regenerabile sau de trecere de la cărbune la gaz. În schimb, BEI ar trebui să publice evaluarea completă a propunerilor de investiții privind reducerea emisiilor de GES. De asemenea, BEI și CI ar trebuie să evite recomandarea proiectelor care nu au fost încă supuse procedurilor de evaluare a impactului asupra mediului, pentru a putea evalua în mod corespunzător conformitatea acestora cu legislația UE.

Anexa 1 - Metodologie de calcul pentru emisiile de gaze cu efect de seră generate de gazele fosile

Factorul de emisie al gazelor fosile este de aproximativ 1,9-2 kg/m³, conform diferitelor surse:

- Eeagrants.gov.pt: 1 m³ de gaz natural = 1,9 kg CO₂
- Canada.ca: între 1919-1965 g/m³ = aproximativ 1,9 kg/m³
- Climateneutralgroup.com: Factorul de emisie pentru gazele fosile olandeze este de 2,085 kg CO₂eq pe m³.

Posibile emisii anuale provenite din gazele transportate prin conducta Tuzla-Podișor:

- 8 bcm * 1,9 kg CO₂ = 15,2 bn kg co₂ = 15,2 milioane de tone
- 8 bcm * 2 kg CO₂ = 16 bn kg co₂ = 16 milioane de tone

Anexa 2 - Lista proiectelor din România finanțare prin Fondul pentru Modernizare până în decembrie 2023

Proiect	Tip	Suma plătită de CE (în euro)	Suma prevăzută de către SM (în euro)	Investițiile permise și tipul și cantitatea de surse de energie acoperite	Stadiul finanțării în ianuarie 2024 (apeluri lansate, contract semnat)	Destinatari/beneficiari	Atenționare
Neprioritare							
Gaz total		521 039 834	261 087 585	1300 MW + posibil 1700 MW = 3000 MW			
Construcția unei unități energetice cu ciclu combinat pe bază de gaze naturale de aproximativ 850 MW la Isalnița	Proiect	253 125 302		CCGT pe gaz de 850 MW la Isalnița pentru a înlocui centrala electrică pe lignit	fără apel competitiv, contract neseminat	CE Oltenia în baza planului de restructurare pentru eliminarea treptată a cărbunelui	tranziție dublă și mai scumpă de la cărbune la gaz și apoi la hidrogen nicio consultare publică înainte de aprobare
Construcția unei unități energetice cu ciclu combinat pe bază de gaze naturale de aproximativ 475 MW la Turceni	Proiect	167 504 815	167 504 815	CCGT pe gaz de 475 MW la Turceni pentru a înlocui centrala electrică pe lignit	fără apel competitiv, contract semnat	CE Oltenia în baza planului de restructurare pentru eliminarea treptată a cărbunelui	tranziție dublă și mai scumpă de la cărbune la gaz și apoi la hidrogen nicio consultare publică înainte de aprobare
Conducta de transport de gaze Marea Neagră-Podisor	Proiect	85 544 422	85 544 422	Conducta de transport a gazelor: 308,1 km, 12 miliarde de metri cubi/an (32,4 km DN1200, 275,7 km DN1000). Această infrastructură va transporta gazele provenite din noile exploatare offshore începând cu anul 2027. Permite consumul pentru 3 noi centrale electrice pe gaz, două de sus și Mintia - o investiție privată de 1700 MW.	fără apel competitiv, contract neseminat	Gas TSO - Transgas	creșterea consumului de gaze, blocarea gazelor lipsa unei consultări publice înainte de aprobare
Conducta de transport gaze Ghercești-Jitaru" (inclusiv alimentare cu energie electrică, protecție catodică și fibră optică)	Proiect	8 038 348	8 038 348	Conducta de transport a gazelor naturale: 90 km, 1,9 miliarde de metri cubi/an (DN600).	fără apel competitiv, contract neseminat	Gas TSO - Transgas	creșterea consumului de gaze, blocarea gazelor lipsa unei consultări publice înainte de prezentare

Conducta de transport de gaze pentru alimentarea Uzinei Mintia (care acoperă alți consumatori industriali și casnici)	Proiect	6 826 947		Investiția se referă în principal la conectarea centralei CCGT Mintia la rețeaua de distribuție a gazelor naturale.	fără informații	Gas TSO - Transgas	creșterea consumului de gaze, blocarea gazelor lipsa unei consultări publice înainte de prezentare
Prioritare							
Total regenerabile		1 269 561 946	2 284 561 946	2964 MW			
Construirea unui parc fotovoltaic pe depozitul de steril Unitatea minieră de suprafață Rovinari Est	Proiect	72 863 317	72 863 317	Construcția unui parc fotovoltaic de 110 MW	fără apel competitiv, Contracte semnate	Operatorul de cărbune CE Oltenia și producătorul de petrol și gaze OMV-Petrom și Timnar Energy - furnizor de energie, care au format un consorțiu pentru a construi proiecte de RES și gaze.	investițiile sunt amânate până în 2025, ar fi trebuit să fie în vigoare în 2023
Construirea unui parc fotovoltaic pe depozitul de steril Unitatea minieră de suprafață Pinoasa	Proiect	47 902 281	47 902 281	Construcția unui parc fotovoltaic de 65,78 MW	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Construirea unui parc fotovoltaic pe depozitul de steril Unitatea minieră de suprafață Bohorelu – Jilt	Proiect	12 933 740	12 933 740	Construcția unui parc fotovoltaic de 19,21 MW	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Construirea unui parc fotovoltaic pe depozitele închise de cenușă și zgură din SE Ișalnița	Proiect	53 432 006	53 432 006	Construcția unui parc fotovoltaic de 85 MW	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Construirea unui parc fotovoltaic pe depozitele închise de cenușă și zgură din SE Rovinari	Proiect	51 187 936	51 187 936	Construcția unui parc fotovoltaic de 83,35 MW	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Construirea unui parc fotovoltaic pe depozitele închise de cenușă și zgură din SE Turceni	Proiect	70 407 657	70 407 657	Construcția unui parc fotovoltaic de 111,68 MW	fără apel competitiv, Contracte semnate		

Construirea unui parc fotovoltaic pe halda interioară de steril din cadrul unității miniere Tismana 1 - Roșia-Rovinari	Proiect	80 084 542	80 084 542	Construcția unui parc fotovoltaic de 128,3 MW	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Construcția unui parc fotovoltaic pe halda interioară de steril a unității miniere Tismana 2 Roșia - Rovinari	Proiect	80 750 467	80 750 467	Construcția unui parc fotovoltaic de 131,67 MW	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Sprrijinirea investițiilor în noi capacități de producție de energie electrică din surse regenerabile (solară și eoliană) pentru autoconsumul întreprinderilor din sectoarele agricol și alimentar	Schemă	100 000 000	500 000 000	Noi capacități de producție de energie regenerabilă din surse eoliene și solare, cu sau fără stocare 584 MW de capacitate instalată, compusă din: 28 MW în energie eoliană și 556 MW în energie solară	apel competitiv lansat în nov 2023	Afaceri agro-alimentare	
Sprrijinirea investițiilor în noi capacități de producție de energie electrică produsă din surse regenerabile - solară, eoliană și hidro pentru autoconsum	Schemă	250 000 000	415 000 000	Noi capacități de producție de RES din surse eoliene, solare și hidroelectrice pentru autoconsum. 607 MW de capacitate instalată, după cum urmează: 43 MW de energie eoliană, 170 MW de energie solară sub 1 MW, 380 MW de energie solară peste 1 MW și 14 MW de energie hidroelectrică, dar și biomasă, biogaz, energie geotermală. in hydro energy, but also biomass, biogas, geothermal allowed.	Nelansat, ghidul a fost în consultare publică în octombrie 2022 și din nou în ianuarie 2024	IMM-uri și întreprinderi mari	ar putea susține hidroenergie nesustenabilă
Sprrijinirea investițiilor în noi capacități de producție a energiei electrice produse din surse regenerabile - solare, eoliene și hidroelectrice	Schemă	250 000 000	400 000 000	Noi capacități de producție de RES din surse eoliene, solare și hidroelectrice. 598 MW de capacitate instalată, din care 143 MW în energie eoliană, 400 MW în energie solară și 55 MW în energie hidroenergetică, dar și biomasă, biogaz și energie geotermală permisă.	Nelansat, ghidul a fost în consultare publică în octombrie 2022 și din nou în ianuarie 2024	companii producătoare de energie	ar putea susține hidroenergie nesustenabilă

Sprrijinirea investițiilor în noi capacități de producție de energie electrică produsă din surse regenerabile - solară, eoliană și hidro pentru autoconsumul instituțiilor publice	Schemă	200 000 000	500 000 000	Schema de sprijin pentru crearea de noi capacități de producție de energie regenerabilă din surse eoliene, solare și hidroelectrice pentru autoconsum pentru instituțiile publice, pe baza principiului "primul venit, primul servit". 442 MW de capacitate instalată, din care 25 MW în energie eoliană, 409 MW în energie solară și 8 MW în energie hidroelectrică.	Apelul a fost lansat în noiembrie 2023, ghidul a fost în consultare publică în august 2023	autorități publice	
Rețeaua de energie electrică		1 072 745 577	1 524 404 843				
Construirea unui nou circuit dublu 400 kV OHL Constanța Nord - Medgidia Sud (un circuit echipat)	Proiect	22 992 330	22 992 330	Investiția cuprinde o linie aeriană de 400 kV cu o lungime totală de 35,35 km și un cablu subteran de 400 kV cu o lungime totală de 2 km.	fără apel competitiv, Contracte semnate	TSO - Transelectrica	
Construirea unui nou circuit simplu 400 kV OHL Gădălin - Suceava, inclusiv interconectarea acestuia la Sistemul Național de Transport al Energiei Electric	Proiect	101 208 938	101 208 938	Investiția cuprinde o linie aeriană de 400 kV cu o lungime totală de 260,8 km.	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Linia internă între Reșița și Timișoara/Săcălaz (PCI 3.22.3.), constând în noua linie OHL 400 kV Reșița-Timișoara/Săcălaz și rețehnologizarea la 400 kV a substației 110/2020 kV Timișoara	Proiect	63 610 824	63 610 824	Investiția cuprinde o linie aeriană de 400 kV cu dublu circuit, cu o lungime totală de 109,8 km.	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Construirea OHL 400 kV Timișoara/Săcălaz - Arad	Proiect	57 506 448	57 506 448	Investiția cuprinde o linie aeriană de 400 kV cu dublu circuit, cu o lungime totală de 68 km.	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Conversia la 400 kV a magistralei OHL Brazi Vest - Teleajen - Stâlpu	Proiect	51 067 426	51 067 426	Conversia la 400 kV a liniei aeriene existente Brazi - Vest - Teleajen - Stâlpu în vederea creării unui nou coridor de 400 kV	fără apel competitiv, Contracte semnate		sprijină dezvoltarea nucleară, dar și a energiilor regenerabile

				care să lege Dobrogea de municipiul București.			
Proiect pilot - Reabilitarea stației 220/110/20 kV Alba Iulia - stație în concept digital	Proiect	46 956 109	46 956 109	Investiția se referă la reabilitarea stației de 220/110/20 kV de la Alba Iulia cu instalarea, ca proiect pilot, a unei arhitecturi de rețea inteligentă și a standardelor digitale.	fără apel competitiv, Contracte semnate		
Instalarea a două mijloace moderne de compensare a puterii reactive în substațiile 400/220/110/20 kV Sibiu Sud și 400/220/110/20 kV Bradu	Proiect	52 336 143	52 336 143		fără apel competitiv, Contracte semnate		
Optimizarea exploatării OHL de 400 kV existent în SNP (SEN), utilizat pentru interconectarea și producția de energie de la centrala nucleară de la Cernavodă și de la centralele de energie regenerabilă din Dobrogea, prin instalarea unor sisteme de monitorizare on-line (SMART GRID)	Proiect	10 475 032	10 475 032	Investiția se referă la instalarea de sisteme de monitorizare a capacității dinamice a liniei (DLR) pentru 23 de linii aeriene de 400 kV din sistemul național de transport. Sistemele de monitorizare DLR vor fi instalate pe 10 linii de interconectare și pe 12 linii de transport de energie electrică utilizate pentru producția de energie de la centrala nucleară de la Cernavodă și de la centralele de energie regenerabilă din regiunea Dobrogea.	fără apel competitiv, Contracte semnate		sprijină dezvoltarea nucleară, dar și a energiilor regenerabile
Digitalizarea rețelei de transport a energiei electrice din România prin instalarea a două sisteme on-line, de măsurare și gestionare a datelor pentru măsurarea energiei electrice pe piața angro de energie electrică și pentru monitorizarea calității energiei electrice.	Proiect	18 251 593	18 251 593	Investiția se referă la instalarea unui sistem de contorizare și de gestionare a datelor pentru măsurarea energiei electrice pe piața angro de energie electrică, precum și a unui sistem de monitorizare a calității energiei electrice care va fi integrat în platforma de rețea inteligentă a operatorului de transport și de sistem.	fără apel competitiv, Contracte semnate		

Digital Green Pilot Project - Reamenajarea stației de 220/110/20kV Mostiștea în concept digital și cu impact redus asupra mediului înconjurător	Proiect	48 340 734		Reabilitarea substației de 220/110/20kV Mostiștea.	fără informații		
Srijin pentru extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a energiei electrice	Schemă	100 000 000		Investiția se referă la modernizarea și digitalizarea substațiilor și a liniilor electrice din rețelele de distribuție, precum și la extinderea infrastructurii de distribuție a energiei electrice.	apel necompetitiv în octombrie 2022; 18 contracte semnate	DSO - societăți de distribuție	
Srijin pentru extinderea și modernizarea rețelei de distribuție a energiei electrice	Schemă	500 000 000	1 100 000 000				
Eficiență		720 246 750	590 000 000				
Srijin pentru modernizarea/reabilitarea rețelei de termoficare inteligentă - Tip B Proiecte care nu intră sub incidența ajutorului de stat	Schemă	190 000 000	390 000 000	Propunerea de investiții se referă la o schemă pentru perioada 2023-2030 privind modernizarea, digitalizarea și extinderea rețelelor de termoficare din România. Obiectivul principal al investiției este de a sprijini îmbunătățirea eficienței energetice în domeniul încălzirii centralizate și reducerea pierderilor de căldură.		municipalități și producători de energie termică	sprijină îmbunătățirea infrastructurii pentru gazele fosile
Srijin pentru modernizarea/reabilitarea rețelei de termoficare inteligentă - Tip A Proiecte care intră sub incidența ajutorului de stat	Schemă	60 000 000	200 000 000	Propunerea de investiții se referă la o schemă pentru perioada 2023-2030 privind modernizarea, digitalizarea și extinderea rețelelor de termoficare din România. Obiectivul principal al investiției este de a sprijini îmbunătățirea eficienței energetice în domeniul încălzirii centralizate și reducerea pierderilor de căldură.	Apelul a fost lansat în ianuarie 2024, ghidul a fost în consultare publică în septembrie 2023.	municipalități și producători de energie termică	sprijină îmbunătățirea infrastructurii pentru gazele fosile
Srijinirea reducerii consumului de energie prin eficiență energetică în sectorul transporturilor - material rulant durabil	Proiect	470 246 750		Înlocuirea a 77 de trenuri electrice vechi cu 62 de trenuri electrice cu unități multiple (EMU) noi pe 11 rute din RO.		Ministerul Transporturilor/ Căile Ferate Române	

Bankwatch
Network

Bankwatch
FOR PEOPLE AND ENVIRONMENT